

RECENZE A ANOTACE

OJEDA-AVILÉS, Antonio: Transnational Labour Law

Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2015, 320 s. ISBN 978-90-411-5858-1.

Simona Eichlerová*

V rámci edice *Studies in Employment and Social Policy* postupně vycházejí již od roku 1997 klíčové recentní práce zahrnující témata hospodářských vztahů a fungování národního hospodářství, pracovního práva a sociální politiky. Pod taktovkou editorů prof. Alana Neala, prof. Manfreda Weisse a prof. Birgitty Nyström je tak otevírán prostor pro publikaci významných výsledků vědecké a výzkumné činnosti myslitelů z celého světa, a tím také k diskuzi zejména politiků, akademiků, právních praktiků, jakož i původců právních předpisů a pravidel, spjaté s neustále se vyvíjejícím a měnícím se okruhem relevantních forem a způsobů fungování trhu práce, a v tom rámci potom především s pracovními vztahy a sociálním zabezpečením. V roce 2015 v této edici vyšel jako 46. svazek titul „*Transnational Labour Law*“, jehož autorem je prof. Antonio Ojeda-Avilés z univerzity v Seville.

Dlužno říci, že tato recenzovaná publikace přináší specifický a v mnohých ohledech naprosto unikátní pohled na pracovněprávní problematiku potud, že ji „nadanárodně vyladěnou optikou“ podrobuje zkoumání pod aspektem práva veřejného i soukromého, a v tom rámci jak práva procesního, tak i hmotného. V publikaci předitelovaná kombinace dílčích témat a jejich vzájemné propojení, precizní přístup autora a hloubka horizontální analýzy napříč světovými institucemi, z jejichž reálného fungování autor empiricky hojně čerpá, takto předurčují knihu k inspiraci a praktickému využití ve všech zemích světa, v nichž je faktuální prostředí subsumovatelné pod posuzovanou problematiku. Již samotný název publikaci lapidárně vystihující naznačuje, že jde o dílo, které při popisu dané problematiky odhlíží od hranic států.

Přestože se publikace též podrobně zabývá relevantními opatřeními Mezinárodní organizace práce a Evropské unie, autor v této souvislosti nepopisuje (četně traktované)

* Mgr. Simona Eichlerová, doktorandka, Katedra pracovního práva a sociálního zabezpečení, Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Brno / Ph.D. student, Department of Labour Law and Social Security Law, Faculty of Law, Masaryk University, Brno, Czech Republic / E-mail: 19633@mail.muni.cz

fungování těchto institucí samotných, ale zaměřuje se na způsob, relevantní hlediska a faktory, jimiž činnost těchto organizací ovlivňuje soukromoprávní hospodářské vztahy a v důsledku ovlivňuje fungování a rozhodování zejména nadnárodních společností v pracovních záležitostech. Tento přístup autora je o to více aktuální, jelikož nadnárodní společnosti a finanční instituce díky své hospodářské síle a zpravidla dlouhodobě kontinuálnímu působení po celém světě sehrávají v posledních dvaceti letech čím dál větší roli v reálném fungování pracovněprávní oblasti a v utváření její normativní regulace, jež je srovnatelná s tímtež působením vlád jednotlivých států. Označení aktéři modifikačních tendencí v dané oblasti jsou totiž reálně s to pružně reagovat na aktuální a žádoucí potřeby praxe, a tudíž v mezích daného právního rámce (*secundum et intra legem*, případně *praeter legem*) ve spojení s požadavky na prosperitu a fungování na světovém hospodářském trhu sami vytvářejí a nikoliv ojedinele taktéž anticipačně ovlivňují nové postupy a modely pracovněprávních pravidel.

Není tak náhodou, že i v předmluvě knihy s ohledem na její obsah naprosto příznačně uvádí prof. Sir Bob Hepple z univerzity v Cambridge, že mu není známa žádná jiná práce, která by poskytovala podobně komplexní přístup k dané problematice. Lze totiž s jistou dávkou zjednodušení říci, že dosavadní publikace zabývající se pracovním právem by se daly zařadit do dvou základních kategorií: buď se zabývají výhradně národním pracovním právem určitého státu, anebo se soustředí na mezinárodní pracovněprávní regulaci (reprezentovanou především Mezinárodní organizací práce) či regulaci vytvářenou organizacemi s územní působností (jakou jsou např. Evropská unie či MERCOSUR). V dnešním globalizovaném světě kapitálu, trhu zboží a služeb, které hluboce změnily způsob regulace trhu práce, se tak svým nadnárodním pojetím, které v sobě zahrnuje směs veřejné a soukromé regulace prostřednictvím mezinárodních a regionálních pracovněprávních pravidel, národního práva, kodexů chování nadnárodních korporací a rozšiřujících se globálních kolektivních smluv, jedná o dílo dosud zcela ojedinelé.

Knihla samotná je po úvodním slovu autora, kterým objasňuje mimo jiné obsah a důsledky jeho základní východiskové teze, tj. nadnárodní pojetí tématu (v rozsahu pracovního práva), pod aspektem přesně formulovaných hledisek strukturálně rozčleněna do tří částí, které dále tvoří jednotlivé kapitoly a podkapitoly. V souladu s přístupem predikační a aplikační potence potom text oživují případy a příklady jednak z praxe soudů, jakož i psaného práva, kodexů a smluv, které jsou vždy přesně odlišeny od teoreticky diskutované dílčí problematiky výrazným a nepřehlédnutelným rámečkem.

Pro snadnou orientaci a vyhledávání se samotný seznam případů a příkladů nachází před první kapitolou a je číslován dle příslušné hlavní kapitoly, ve které je použit. K dosažení téhož efektu v knize rovněž přispívá nejen podrobný obsah na začátku knihy a seznam zkratk, ale také dostačující rejstřík s odkazy na jednotlivé strany publikace. Před použitím zkratky v textu je navíc ještě uvedeno plné znění relevantního názvu včetně zkratky v závorce, což zvyšuje čtenářský komfort. Monografie pak obsahuje pro další

studium hojně odkazy na relevantní publikace významných autorů (přílehuavě) různorodé provenience.¹

Kniha nepracuje s žádnými poznámkami pod čarou, kdy vše je uvedeno přímo v textu, pročež čtenář nemusí ztrácet nit přeskakováním mezi poznámkami pod čarou a hlavním textem. Myslenkový tok je takto plynulý, kompaktní a velmi příjemný pro čtenáře.

Ačkoliv by se dle obsahu knihy mohlo na první (leč toliko) letný pohled zdát, že se jedná jen o další titul v hojně řadě publikací zabývajících se tématem, které již před mnoha lety téměř prorocky odstartoval *Gérard Lyon-Caen* dílem *Droit Social Interational et Européen*, oproti tomu již z *první části* knihy, kde autor rozebírá základní vymezení nadnárodního pracovního práva: jeho pojetí, historii a strukturu, je zřejmé, že tomu tak není.

Ve *drubé části* zabývající se procesním nadnárodním právem jsou ve dvou kapitolách podrobeny pečlivé analýze kolizní normy pracovního práva napříč institucemi a vybranými právními instituty, národní normy i mezinárodní úmluvy, evropské kolizní normy atd. Celá tato část odpovídá horizontálnímu přístupu autora k analýze pracovního práva: jednotlivé instituty jsou tak rozebírány z hlediska národního, mezinárodního i lokálního.

Třetí část knihy je tvořena čtvrtou až jedenáctou kapitolou, jejímž předmětem zkoumání (stále zmíněným horizontálním přístupem procházejíc napříč a vnímajíc vždy problém z perspektivy zaměstnance) je hmotné nadnárodní právo. Konkrétně pak ve čtvrté a páté kapitole jsou rozebírána nadnárodní pravidla pracovněprávních vztahů, v kapitole šesté základní nadnárodní práva v zaměstnaneckém poměru. Sedmá kapitola pojednává o krizových situacích, do kterých se společnosti a firmy mohou dostat (hromadné propouštění, přeměny společností, insolvence) a o offshoringu (přemístování společností). Osmá kapitola se zaměřuje na účast zaměstnanců na vedení podniků obecně, a to především z pohledu úmluv Mezinárodní organizace práce a legislativní tvorby EU, tedy opět napříč institucemi. Kapitola devátá a desátá je věnována nadnárodnímu kolektivnímu vyjednávání a řešení kolektivních konfliktů. V poslední jedenácté kapitole je potom zaměřena pozornost autora na kodexy chování a na společenskou odpovědnost firem, včetně jejího vývoje během posledních desetiletí a klade si za cíl její systemizaci.

---

¹ Na okraj lze uvést, že čtenáři by nepochybně napomohlo přesné provázání s použitou literaturou (bibliografií). Tu a tam je čtenář postaven v tomto směru téměř do detektivního zkoumání, aby dospěl k adekvátnímu zjištění. Např. na otázku kdo je poukazovaný „Cano Bazaga“, kdy tento je zmíněn na s. 30 bez dalšího apod. Nebo je v monografii jako spoluautor jisté práce zmíněn „Cano E.“ a lze (nikoliv ovšem v knize samotné) dohledat (a je otázkou zda správně), že by se mohlo jednat o Dr. Maria Elena Cano Bazaga z univerzity v Seville. Je tak zřejmé, že relevantní odkazy na publikace v textu knihy by byly žádoucí ve vztahu ke čtenářům, kteří nejsou obeznámeni zejména se španělskými právními autory. V tomto aspektu se patrně odráží skutečnost, že tato publikace vyšla původně v roce 2013 v nakladatelství TIRANT TO BLANCH, Valencia, Španělsko, pod názvem *Derecho Transnacional del Trabajo* a byla tedy primárně určena pro tamní čtenáře, u kterých lze znalost místních právních odborníků předpokládat. Poněkud náročnějším požadavkem je ovšem předpoklad této obeznámenosti u většiny čtenářů recenzovaného nizozemského vydání v angličtině.

V závěru publikace lze nalézt hojný inspirativní seznam dosud publikovaných, pro dané téma relevantních prací, které vyšly v edici *Studies in Employment and Social Policy* od roku 1997, což ocení všichni specializující se na tuto oblast.

Ačkoliv by čtenář mohl po přečtení knihy nabýt pocit, že v ní autor nečiní nějaké závěrečné shrnutí rozebíraných tezí a myšlenek, které by jako pomyslné prameny ústily v řečiště souhrnného poznání v daném okruhu úvah (byť z povahy věci plynoucího omezeného), nutno v této souvislosti říci, že obsahově funkci závěrečného shrnutí podstatných myšlenek plní (v tomto ohledu anticipační) úvodní slovo autora. Z celé publikace též nepřehlédnutelně číší hluboká praktická znalost daného oboru úvahy a dlouholeté studium problematiky pracovního práva, sociálního dialogu a celosvětových hospodářských a ekonomických souvislostí.

Naznačené novátorské pojetí a ojedinělost provedeného způsobu analýzy v rámci multidisciplinárního pojetí tématu nepochybně předurčují publikaci k dlouhodobému využití (pročež ji nalezneme třeba i v Australské národní knihovně), a to především pro aplikační praxi, a stejně tak pro studium pracovněprávní problematiky ze strany právníků, úředníků, politiků, akademiků, studentů a dalších zainteresovaných osob. Autor jakožto bystrý empirik propojuje hospodářské události, hospodářský vývoj a chování firem (tedy praktický život) s pracovněprávními instituty, jež je zrcadlí, a provádí jejich až „chirurgicky“ přesnou analýzu a systemizaci.² Publikace tak není jen odbornou právníckou učebnicí, ale obsahuje bezpočet relevantních souvisejících informací i z dalších oborů a objasňuje jejich vzájemné vztahy, souvislosti, jakož i důsledky reálného chování aktérů a v podstatě „běh života“ pracovního práva v nadnárodní praxi. Nejde tak o čistě izolovanou teoretickou právníckou publikaci, jež by posloužila toliko odborníkům z oblasti práva, ale je určitě zajímavou inspirací a poučením též pro ty, kteří chtějí vědět a pochopit, jak hospodářsky a sociálně funguje dnešní globalizovaný svět a jaký má toto fungování vliv zejména na pracovní vztahy.

---

² V prostředí naší provenience se takto v obecnějších a širších aspektech vzájemným působením zmíněných faktorů zabývá v antropologických, filozofických a právních souvislostech prof. Jan Sokol v monografii „Moc, peníze a právo“ (Vyšehrad, 2015).